

ВЕТЕРИНАРНО-САНИТАРНА ОЦІНКА ЯКОСТІ І БЕЗПЕЧНОСТІ РИБИ ПІВДЕННОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ

Тарасенко Л.О. д. вет. н., професор

Голубенко О.О. аспірант

Коваль О.С. аспірант

Одеський державний аграрний університет, м. Одеса, Україна

Гідробіоти, в тому числі і риба – цінне джерело білків у раціоні харчування для забезпечення поживними речовинами людства. Харчова та біологічна цінність риби полягає у вмісті протеїнів білка, жирів, мінеральних речовин, а також вуглеводів, ферментів, і водо-і жиророзчинних вітамінів. Вміст поліненасичених омега-3 жирних кислот та їх легке засвоєння основна перевага у споживання рибних продуктів у порівнянні з іншими продуктами тваринного походження. Споживання в їжу людиною омега-3 жирних кислот сприяє метаболізму, а саме побудові клітинних мембран і рецепторних структур організму.

Іхтіофауна водойм Південного регіону України характеризується значною площею водного дзеркала, що обумовлено наявністю великої кількості природних і штучно створених водойм.

Останні кілька десятиліть інтенсивно розвивається аквакультура, що характеризується високими щільностями посадки на одиницю площі чи на одиницю об'єму водойми. Особливого значення набуває аквакультура природних водойм, де потужності зосереджено на вирощуванні коропа, товстолобика, білого амура. [1, 3]. Рибництво економічно прибуткова галузь, а риба, як харчовий продукт, наділена високими харчовими властивостями та займає важливе місце у раціоні людини.

Однак, однією з причин, що стає перешкодою риборозведенню і вирощуванню риби у ставках, є захворювання від яких щорічно гине велика кількість риби. Проблемним моментом такої ситуації є інфекційні та інвазійні захворювання, які впливають на ріст, розвиток та якість продукції у кінцевому результаті.

Серед розповсюджених захворювань коропа у Хаджибейському лимані, що викликані гельмінтами є епісторхоз та діфілоботріоз, серед інфекційних – некроз зябер та краснуха, аліментарні хвороби та масова загибель риби спричинені перевищенням допустимого вмісту сірководню. Зазначені проблеми виникають періодично, в залежності від пори року, та завдають значних збитків іхтіофауні лиману [2,4].

Одним з основних є питання про своєчасне проведення іхтіопатологічного контролю та ветеринарно-санітарної експертизи риби, виявлення локалізації та ліквідації збудників небезпечних захворювань, що несуть загрозу економічному благополуччю водойми і життю та здоров'ю людини.

Наші дослідження були спрямовані на виявленні захворювань риб інвазійного походження в умовах Південного регіону України – Одеської області, ідентифікації збудників та в подальшому розробки санітарних заходів профілактики.

Дослідження зразків свіжої риби на ектопаразити та ендопаразити, а також живі гельмінти та їх личинки небезпечні для людини проводили в Одеській регіональній державній лабораторії. Моніторинг проведених досліджень вказує, що за 2020 рік досліджено 69 зразків відібраних з північного та центрального регіонів Одеської області. Результати досліджень представлено в табл. 1.

Моніторинг інвазованості об'єктів аквакультури

№ п / п	Назва риби	Кількість досліджених зразків/інвазованих	Назва збудника захворювання	Місце локалізації	Інтенсивність інвазії	Екстенсивність інвазії/ регіон
1	Карась	26/-	-	-	-	- /північна зона
2	Короп	14/1	присисні роду Diplozoon збудник диплозоонозу риб	зябра	3шт x 2	100%/ центральна зона
3	Товстолобик	14/1	Trematoda родини Diplostomidae, збудник диплостомозу риб	кришталік ока	16шт x 2	100%/ центральна зона
			присисні родини Dactylogyridae, збудник дактилогірозу риби	зябра	6шт x 2.	100%/ центральна зона
4	Сазан	3/-	-	-	-	- /південній зона
5	Білий амур	7/1	Trematoda родини Diplostomidae збудник диплостомозу риб	кришталік ока	3шт x 2	100% центральна зона
			веслоногі рачки Sinergasilus, родини Ergasilidae - збудник синергазілюзу	зябра	16шт x 2	100% центральна зона
6	Лящ	4/1	Trematoda родини Diplostomidae, збудник диплостомозу риб	кришталік у ока	2шт x 4	100% центральна зона
		1/1	метацеркарій Trematoda параценогоніозу	м'язева тканина		100% центральна зона

Дослідженнями 14-ти зразків коропа, відібраних з центральної зони (Дністровський лиман) Одеської області, в одному зразку - в зябрах встановлено збудника роду Diplozoon, що викликає захворювання на диплозооноз риб. Інтенсивність інвазії становила 3шт x 2 та екстенсивність - 100%.

Одержані результати досліджень показали, з 14 зразків товстолобика відібраного з центрального регіону водойми (Дністровський лиман) Одеської області, в 7% зразків в кришталіку ока виявлено Trematoda родини Diplostomidae, збудника диплостомозу риб за інтенсивності інвазії 16шт x 2, та в зябрах присисні родини Dactylogyridae, збудника

дактилогірозу риби відповідно за інтенсивності інвазії бшт x 2. Екстенсивність інвазії за диплостомозу та дактилогірозу риби становила 100%.

Присисні роду *Diplozoon*, збудник диплозоозу риб, представлено на рис 1.

Рис 1 Ектопаразити в зябрах коропа

Результати дослідження на наявність паразитарної інвазії у зразках білого амура, показали, що з 7 зразків в одному (14%) в кришталику ока виявили *Trematoda* родини *Diplostomidae* та в зябрах веслоногі рачки *Sinergasilus*, родини *Ergasilidae* - збудників синергазильозу за інтенсивності інвазії відповідно 3шт x 2 та 16шт x 2. Екстенсивність інвазії за становила 100%.

Дослідженнями встановлено, що з 4-х зразків ляща в кришталику ока одного виявлено *Trematoda* родини *Diplostomidae*, збудник диплостомозу риб за інтенсивності інвазії 2шт x 4 та екстенсивності інвазії 100%. Також встановлено в м'язевій тканині метацеркарії *Trematoda* параценогонімозу за екстенсивності інвазії 100%.

Дослідженнями доведено відсутність паразитарної інвазії серед зразків карася і сазана відібраних з північної та південної зони (Балтський та Кілійський райони) Одеської області.

Висновок

1. Визначено, що з 14-ти зразків коропа, відібраних з центральної зони Одеської області, в одному зразку - в зябрах встановлено збудника роду *Diplozoon*, що викликає захворювання на диплозооз риб. Інтенсивність інвазії становила 3шт x 2 та екстенсивність - 100%.
2. Встановлено зональні особливості паразитарної інвазії об'єктів аквакультури: з 14 зразків товстолоба відібраного з центрального регіону Одеської області, в 7% зразків в кришталику ока виявлено *Trematoda* родини *Diplostomidae*, збудника диплостомозу риб;
3. Визначено, що з 7 зразків білого амура відібраного з центрального регіону Одеської області в одному (14%) в кришталику ока виявили *Trematoda* родини *Diplostomidae* та в зябрах веслоногі рачки *Sinergasilus*, родини *Ergasilidae* - збудників синергазильозу.
4. Встановлено, що з 4-х зразків ляща в кришталику ока одного виявлено *Trematoda* родини *Diplostomidae*, збудник диплостомозу риб.
5. Доведено відсутність паразитарної інвазії серед зразків карася і сазана відібраних з північної та південної зони Одеської області відповідно.

1. Список літератури

2. Козятинський, Є.В. (2010). Морфологія метацеркаріїв диплостом коропових риб. Науковий вісник ЛНУВМБТ імені С.З. Гжицького. Т. 12, № 2(44). С. 149–152.

3. Кравець, С.І. (2011). Ектопаразити ставових риб Науковий вісник ЛНУВМБТ імені С.З. Гжицького. Т. 13, № 2 (48). Ч. 1. С. 138–141.
4. Петров, Р.В. (2012). Аналіз епізоотичної ситуації щодо хвороб прісноводної риби заразної етіології в межах України. Вісник Сумського національного аграрного університету. Вип. 7 (31). С. 119–123.
5. Niewiadomska, K. & Laskowski, Z. (2002) Systematic relationships among six species of *Diplostomum* Nordmann, 1832 (Digenea) based on morphological and molecular data. *Acta Parasitologica* 47, 20–28.

УДК: 636.7/8.09:616.284-073.7

КОМП'ЮТЕРНО-ТОМОГРАФІЧНИЙ МОНІТОРИНГ ПОШИРЕНOSTІ ПАТОЛОГІЙ СЕРЕДНЬОГО ВУХА У СОБАК ТА КОТІВ

Телятніков А. В., д.вет.н., професор

Одеський державний аграрний університет, м. Одеса, Україна

Чеботарьова А.М., к. мед. наук, головний лікар ВЦ «Фаворит»,

Коренева Ж.Б., к. вет. н., доцент

Одеський державний аграрний університет, м. Одеса, Україна

Філімонова Н.Ю., магістр, лікар вет. мед. ВЦ «Фаворит».

Анотація: В тезах наведені статистичні дані найбільш зустрічаємих патологій середнього вуха у собак та котів за комп'ютерно-томографічних досліджень. Авторами було вивчено особливості морфологічних змін при патологіях середнього вуха у собак (16) та котів (20). На підставі проведеного аналізу зроблено висновки, що найбільш поширеною патологією у цих тварин, після отитів, були новоутворення (47,2%) різного походження, у поєднанні з одно- чи двостороннім отитами середнього вуха.

Ключові слова: комп'ютерна томографія, патологія середнього вуха, дрібні тварини.

Постановка проблеми. Патології середнього вуха у дрібних тварин на ранніх стадіях розвитку патологічних процесів дуже часто залишаються не діагностованими, частіше за всього хворобу діагностують на пізніх стадіях за клінічними ознаками, як середні отити. За спостереженнями деяких дослідників, у 16% собак він поєднується з гострим зовнішнім отитом, а у 50% - з хронічним зовнішнім отитом [1].

Дрібні тварини із середнім отитом зазвичай трясуть головою, у них присутній рясний ексудат в слуховому проході та біль при його пальпації. Можливий біль при жуванні або розмиканні щелеп через близькість скронево-нижньощелепного суглобу до барабанного міхура. Крім того, запалення може пошкодити нерви, що проходять через барабанний міхур або в безпосередній близькості від нього. При пошкодженні барабанної перетинки, склерозі слухових кісточок і скупченні рідини, ексудату або тканин в барабанному міхурі можливе порушення слуху за рахунок порушення повітряної провідності. Середній отит може прогресувати до внутрішнього (запалення внутрішнього вуха), приводячи до поразки периферичного вестибулярного апарату і глухоти [2].

Звичайні методи рентгендіагностики не дають надійної відповіді на характер патологічних змін які відбуваються у середньому вухі, на відміну від комп'ютерно-томографічних досліджень [3,4].

Виклад основних матеріалів дослідження. Метою роботи було провести аналіз поширеності патологій середнього вуха у дрібних тварин. За період 2019-2020 років на базі ветеринарного центру «Фаворит» (м. Одеса, вул. Артилерійська 4), було проведено обстеження домашніх собак та котів щодо виявлення клінічних ознак середнього отиту, з наступним ретроспективним аналізом патологічних змін середнього вуха на підставі